



Landssamtök hjólreiðamanna

Starfshópur til að kortleggja stöðu smáfarartækja

Innviðaráðuneytið
Sölvhólsgrötu 7
101 Reykjavík

20.04.2022

Umsögn um „Drög að skýrslu starfshóps um smáfarartæki“

Landssamtök hjólreiðamanna (LHM) vilja koma eftirfarandi umsögn á framfæri við starfshóp, sem er að kortleggja stöðu smáfarartækja í umferðinni og vinna tillögur að úrbótum, m.a. til að tryggja umferðaröryggi og bæta innviði fyrir nýjan ferðamáta.^[1]

Umsögn þessi byggir á fyrri athugasemdum frá LHM til starfshópsins, dags. 23.03.2022, og skýrslu hans „Drög að skýrslu starfshóps um smáfarartæki“ sem birt var á [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=3194](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=3194) hinn 11. apríl sl.

Almennt vilja Landssamtök hjólreiðamanna **leggja mjög ríka áherslu á** að aðgerðir sem starfshópurinn leggur til megi **ekki** verða til þess að draga úr möguleikum hjólreiða; t.d. með því að skerða réttindi þeirra sem nota reiðhjól, auka skyldur á þennan hóp, eða leggja frekari tálmanir í vegi hjólreiða.

Með ofangreint í huga þá styður LHM almennt tillögur starfshópsins, liði 1 til 6, þó með þeim fyrirvara að rafmagnsreiðhjól verði áfram skilgreind sem reiðhjól en ekki sem smáfarartæki.

Einkum að

- A. Smáfarartæki ýmiskonar, sem nú eru skilgreind í 3. grein, 30. tölulið, c. lið í umferðarlögum verði færð í sína eigin sérstaka skilgreiningu, Smáfarartæki.

Um þau geta gilt sömu ákvæði og gilda um létt bifhjól í flokki I (og/eða gilda um reiðhjól, eftir atvikum) ef ekki er annað tekið fram um þau í umferðarlögum.

LHM leggur til að eftir standi einungis núverandi liðir a. og b. (reiðhjól og rafmagnsreiðhjól) í 3. gr. 30. tölulið sem skilgreining á reiðhjólum.

en einnig að

- B. LHM tók eftir því að starfshópurinn ráðfærði sig við Hjalta Má Björnsson, bráðalækni, en hann hefur ítrekað bent á að slys á rafskútum eru fyrst og fremst slys vegna slæmra innviða (yfirborðs gangstétta og hæðarbreytinga) og að fólk er þá að slasa sjálft sig en ekki aðra, og að bílstjórar bíla slasa fólk á rafskútum en ekki öfugt^[2]:
- Par sem slysaætta af smáfarartækjum virðist gjarnan tengjast notkun fullorðinna á leiguhjólum undir áhrifum áfengis- og vímuefna leggur LHM til að spornað verði gegn því vandamáli með því að takmarka útleigu á hjólum á ákveðnum svæðum á ákveðnum tímum. Það væri t.d. hægt með að hætta útleigu þeirra í miðborginni um helgar frá kl. 21 til kl. 6. Í því fælust betri forvirkar aðgerðir heldur en að sekta fólk eftir á þegar slys hefur þegar orðið.
 - LHM leggur til að hraði smáfarartækja verði takmarkaður við hraðann 25 km á klst. Með hliðsjón af því að þau hafa flesta þá eiginleika sem létt bifhjól í flokki I og reiðhjól hafa í umferðinni þá leggur LHM til að í umferðarlögum gildi flestar sömu reglur um þau og fyrir létt bifhjól í flokki I (og/eða reiðhjól, eftir atvikum). Til dæmis verði umferð þeirra heimiluð á götum og vegum, a.m.k. þar sem hámarkshraði er 40 km á klst. eða lægri og/eða þar sem heimilt er að aka léttum bifhjólum í flokki I.
- C. Það virðist algengt í tilfelli rafskúta og léttra bifhjóla í flokki I að stýringar sem takmarka hraða þeirra við 25 km á klst. hafi verið aftengdar. Hafa þarf skýrar reglur í löggjöfinni sem heimilar lögreglu að taka slík tæki úr umferð þar til þau hafa verið lagfærð og sekta ökumenn þeirra fyrir brot. Lögregla þarf að útvega sér búnað til að mæla hámarkshraða slíkra ökutækja í umferðinni.
- D. Að spornað verði gegn slysaættu vegna notkunar barna á rafskútum með því að setja aldursmörk á notkun rafskúta í umferðarlög. Þar mætti miða við t.d. 13 ára aldur, sem eru núverandi mörk fyrir létt bifhjól í flokki I.

Rauði þráðurinn í athugasemdum LHM hér að ofan er sá að þær tegundir farartækja sem fjallað hefur verið um að ofan skiptast í tvo flokka

- Virk/aktív farartæki: (Hefðbundinn) reiðhjól og (pedal-assist) rafmagnsreiðhjól
- Óvirk/passív farartæki: Létt bifhjól í flokki I og rafskútur

og því telur LHM eðlilegt að reglur um rafskútur séu þær sömu eða taki að einhverju eða miklu leyti viðmið af núverandi reglum um létt bifhjól í flokki I. Því sé mjög nauðsynlegt að færa 3. grein, 30. tölulið, c. lið úr skilgreiningunni á reiðhjólum í sína eigin nýja skilgreiningu á smáfarartækjum, og að 3. grein, 30. töluliður innihaldi virku farartækin, a. reiðhjól og b. rafmagnsreiðhjól, sem skilgreiningu á reiðhjólum.

LHM leggur hins vegar áherslu á að til viðbótar við tillögur starfshópsins þá verði skýrt hvar og hvernig eigi að ganga frá smáfarartækjum, sérstaklega svokölluðum deilirafskútum:

- E. Rafskútum frá leigum er illa lagt á stígum og gangstéttum um allan bæ^[3] og getur stafað hættu af þeim fyrir þá sem hjóla um stígana^[4].
- a. LHM leggur til að sett verði í lög ákvæði um lagningu smáfarartækja og að ekki megi skilja þau eftir þar sem þau geti valdið hættu á stígum. Rafskútur geta auðveldlega dottið í vindi og því þarf að leggja þeim utan stíga í nægilegri fjarlægð.
 - b. Það þarf að einfalda það ferli þegar leiga bregst ekki við ábendingum um illa lagðar rafskútur með nógu skjóttum hætti. Reykjavíkurborg hefur borið stjórnsýslulög fyrir sig og sagt að

„[...] við höfum áframsent hana á þjónustuaðilann en bendum á að skv. stjórnsýslulögum ber okkur að gæta meðalhófs í aðgerðum og því er okkur ekki kleyft að bregðast við fyrir en fullreynt er að ná sama markmiði "með öðru og vægara móti". Ef umrædd hlaupahjól verða ekki fjarlægð má endilega senda okkur ítrekun.“

Hér þarf að skerpa á ábyrgð veghaldara; að þrátt fyrir afnotaleyfi frá sveitarfélagi til smáfarartækjaleigu um afnot af landi sveitarfélagsins fyrir stöðvarlausa leigu að þá sé veghaldari engu að síður áfram ábyrgur fyrir hindrunum á akbrautum og stígum (svo sem rafskútum sem hafa verið skildar eftir) og beri að fjarlægja þær hindranir, og geti ekki framselt þá ábyrgð með þessum hætti.

- c. Til viðbótar mætti gera kröfu um það að í verklagsreglum sveitarfélaganna fyrir rafskútuleigur verði sett skýrari skilyrði um að rafskútum eigi að leggja a.m.k. 2 metrum frá stíg (svo að rafskúta geti dottið en samt verið utan stígsins) eða að það verði að skilgreina tiltekna skilastöðvar með rafrænum girðingum (þar sem notast er við GPS-staðsetningar leiguhjóla) þar sem skilja verður þessi tæki eftir en ella að borga hátt aukagjald. Einnig að skilgreina verði ákveðna kafla af (fjölförnum) hjólastígum þar sem ekki má skilja þær eftir og leigu beri að fjarlægja þær við fyrsta tækifæri ef leigutaki brýtur reglurnar.

Fulltrúar Landssamtaka hjólréiðamanna ítreka fyrri beiðni um að mæta á fund nefndarinnar til að skýra athugasemdirnar og sjónarmið.

Virðingarfyllt

f.h. stjórnar Landssamtaka hjólréiðamanna

Erlendur S. Þorsteinsson

Tilvísanir:

[1] Starfshópur skipaður til að kortleggja stöðu smáfarartækja.

<https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2022/01/10/Starfshopur-skipadur-til-ad-kortleggja-stodu-smafarartaekja/>

[2] Facebook: Samgönguhjólreiðar; pistlar um rafskútur 2021.

<https://www.facebook.com/groups/355308403124/posts/10162948831433125/> (15. maí)

<https://www.facebook.com/groups/355308403124/posts/10162970152113125/> (22. maí)

<https://www.facebook.com/groups/355308403124/posts/10163112938858125/> (14. júlí)

[3] Facebook: Verst lagða rafskútan.

<https://www.facebook.com/groups/verstlagdarafskutan>

[4] Facebook: Frétt um slys 21. janúar 2022.

<https://www.facebook.com/groups/verstlagdarafskutan/permalink/5135367403196727/>

Um Landssamtök hjólreiðamanna

Landssamtök hjólreiðamanna (LHM) eru hagsmunasamtök sem hafa að markmiði m.a. að efla hjólreiðar á Íslandi sem heilsusamlegan lífsmáta og sem samgöngumáta. Öll helstu hjólreiðafélög landsins eiga aðild að LHM. Samtökin eru þó ekki aðeins málsvari félagsmanna hinna ýmsu hjólreiðafélaga sem telja yfir 2000 manns heldur eru þau jafnframt málsvari allra sem hjóla á Íslandi. LHM er aðildarfélag að European Cyclists' Federation, sem eru heildarsamtök fyrir hjólreiðafélög til samgangna og ferðalaga í Evrópu. Aðildarfélag ECF er að finna í flest öllum löndum Evrópu. LHM hlaut samgönguviðurkenningu Reykjavíkurborgar 2012 fyrir virka þátttöku og áhrif í að efla hjólreiðar á Íslandi.